

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Ioannis Macherentini Societatis Iesv Theologi,
Explanatio Catechismi Catholici**

Macherentinus, Johannes

Colon., 1612

Octavvm Praeceptvm. Non Loqveris Contra proximum tuum falsum
testimonium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39397

De Simonia etiam nonnulla. Tu inde petita diligēter & dilucide enuclees; est enim per necessarium præsertim hoc tempore.

De restitutione agere vtilissimum esset, de qua eos consules, qui conscientia casus ex professo pertractant.

OCTAVVM PRAECEPTVM.

NON LOQVERIS CONTRA Exod. 20.
proximum tuum falsum testi-
monium.

Quid hoc præcepto vetatur?

NOminatim omne mendacium perniciosum: siue dum vocaris ad testimonium ferendum, in iudicio siue extra iudicium in vulgari, & communi locutione: Implicite etiam omnia peccata ad locutionem pertinentia: quibus saltem infertur nocumētum proximo: vt sunt detractiones, calumnia, irrisiones, & huiusmodi.

Estne mendacium omne fugiendum?

Ita Apostolus iubet & suadet ratio. Porrò inter mendacia, quæ pernitiōsa dici solent, præcipuè detestanda sunt.

Quenam sunt alia?

Horum tres species numerari solent. Prima eorum qui mentiuntur, vt animæ proximi nocumentum adferant: veluti qui volunta-

lunta-

luntate fallendi, afferunt aliquid falsum, contrarium fidei Catholicæ, aut sacræ scripturæ, aut bonis & Christianis moribus. Et hæc est prima species mendacij perniciosi.

Secunda, qui mentiuntur volentes tantummodo alteri iniuste nocere, in corpore, in rebus, in fama, & sic mendacium nulli prodest, & alteri nocet. Et hæc est secunda species.

Tertia, qui mentiuntur volentes proximo in bonis suis damnum inferre, sed sibi aut alteri prodesse: vt faciunt mercatores, & calumniatores. Et hæc est tertia species. Quæ tres species mendacij perniciosi mortales sunt, quia *os quod mentitur occidit animam.*

Iocosum aut etiam officiosum quod vocant mendacium proferre licet?

Summopere cauendum est omne mendacium. Quamuis enim nonnunquam sit aliquod mendacij genus culpæ leuioris, vt si quis pro omnium mentiatur salute: tamè difficilia & laboriosa sunt figmenta mendacij: qui autem verum vult dicere, non laborat. Quietiores enim sunt boni quam mali, & absolutiora sunt verba veracium quam figmenta mendacium. Gregorius: *Nihil est ad defendendam puritate tutius, nihil ad dicendum veritate facilius: Nam dum mendax falsitatem suam tueri cogitur, duro cor labore fatigatur.* Idè: *Qui*

Qui amici esse veritatis potuerunt sine labore, vt peccent laborant: cumque viuere simpliciter renunt, laboribus exigunt, vt moriantur.

Qui dicuntur Simulatores?

Qui factis, scriptis, nutibus, signis, & alijs actibus exterioribus simulant id esse quod non est, vt solent hypocritæ. Per simulationem enim homo mentitur facto, sicut per mendacium mentitur verbo. Ambrosius: *Cauete fratres mendacium: quia omnes qui amant mendacium, filij sunt diaboli: non solum in falsis verbis, sed etiam in simulatis operibus mendacium est.*

Simulatio sicut mendacium non est de se mortale, nisi ex fine, vel aliunde adiungetur alia transgressio.

Quid est calumniari?

Primò, in proximum suum vel falso vel *Calumnias* iniuste crimen intendere. Non enim illi tantum calumnantur, qui innocenti crimen impingunt, verum etiam illi, qui veri criminis occulti tamen, absque necessitate, ac rationabili causa palam quempiam accusant, aut reuelant non seruato iuris ordine.

Quo equidem peccato peccari potest ex parte iudicis, ex parte accusatoris, ex parte rei, ex parte causidici, ex parte cognitoris ipsius causæ.

Secundò, his annumerandi qui bona alterius

terius

terius opera & benefacta conantur ostēdere mala, aut fictē facta, vt eū hypocritam ostendant, aut aliorum ipsi consient inuidiam.

Tertiò, item qui in iudicio interrogati iuridicè, cum dolo malo respondent, aut cum rei sint, verum fateri nolunt, in casu in quo tenentur fateri veritatem. Quando verò teneantur, ex conscientia casibus Catechista petet.

Qui peccant detractiōe?

Detractio. Primò, qui absentis famam denigrant, voluntate famam lædendi: siue fiat dicendo verum, siue falsum, siue asserendo, siue referendo, siue addendo, siue minuendo, siue interpretando, siue alio quouis modo, & tales tenentur ad restitutionem famæ, si illa detractio importat infamiam. Auferunt enim homini famam, *quæ melius bonum est, quam diuitiæ multæ.* Vnde Hieronymus contra detractores: *Si vis me corrigere, delinquentē aperte increpa, tantum ne occulte mordeas. Quid enim mihi prodest, si alijs mala mea referas? si me nesciente, peccatis meis, inò detractiōibus tuis alium vulneres, & certatim omnibus narres: si singulis loquaris, quasi nulli alteri dixeris? hoc enim non est emendare me, sed vitio tuo satis facere.*

2° Qui ex loquacitate & non animo, alterius famam lædendi aliena peccata commemorant.

Tertiò, qui ex voluptate quam in audienda

dienda proximi infamia percipiunt, delatoribus aures arrigunt. Bernardus: *Porro detrahere, an detrahentem audire, quid horum damabilius sit non facile dixerim.* Hieronymus: *Si hilarivultu audias detrahentem, tu illi das fomitem detrahendi: si verò tristici vultu hunc audias discit non libenter dicere, quod didicerit non libenter audiri.*

Quartò, qui non defendunt famam proximi iniuste diffamati, quando possunt & debent, & propterea læsa est proximi fama: hominienim Christiano parum esse debet, inimicitias aliorum non excitare, vel augere male loquendo, nisi etiam eas extinguere studeat bene loquendo.

Quantum in hisce inest peccati?

Quatuor quæ sub detractione hic ponuntur, duo scilicet ex parte detrahentis, & duo ex parte audientis, sic distinguenda sunt: ut primum ex se mortale & contra charitatem iudicemus: nisi res tam parua esset, ut pro nihilo duceretur.

Secundum verò, cum scilicet intentio detrahendi deest, iudicetur effectu sequenti. Tenetur enim, cum non intendit lædere, cauere ne lædat.

Audire autem libenter detractiones, aut non defendere famam eius, cui detrahitur, cum in detrahente percipitur iniquitas, & iniustitia in proximum, nec is qui audit, vtili aliqua & iusta causa aures præbet, de se
simi-

similiter, sunt proculdubio contra charitatem: maximè verò in Prælatiſ & Superioribus, quorum eſt hæc prohibere.

Qui ſibi iſſis detrahunt, & ſeipſos diffamant metu & quæſtionibus compulſi, quantum peccent, & an ad reſtitutionem teneantur, quæſtio eſt difficilis, de qua Doctores variè ſentiunt.

DE DERISIONE, CONVITIO,
contumelia & improprio.

Qui conuicio, irriſione, improprio & contumelia proximum offendunt?

Qui verbis aut cachinnis aut naſo corrugato, alias irrident, aut geſtus & corporis habitus figmento illudunt: quod peccatum tanto eſt grauiùs, quanto maior debetur, reuerentia ijs qui deridentur.

Qui beneficium quod in alterum contulerunt tempore indigentia, eidem coram multis exprobrant, in diſpendium honoris eius.

Qui animo inferendi iniuriam, aliquid criminofum, aut animæ corporiſque vitium exprobrant.

Qui etiam ſine animo inferendi iniuriam ea dicunt, ſi proximo ea iniuria damno eſt.

Hæc ex intentione lædendi honorem, graua ſunt: niſi, circa minima eſſent: animo
verò

verò corrigendi in his qui auctoritatem habent sunt etiam licita: semper tamen, etiam cum adest bonus animus, cauendum est ne damnum quod non intenditur, sequatur, multo magis, cum ex leuitate animi hæc dicuntur. Si non cauit, cum ratio doceret esse cauendum imputatur.

Derisio est etiam mortalis, cum confusio intenditur proximi, & mentis quædam amaritudo: quæ non parua damna sunt, sed verè contra charitatem: & tanto periculosiora, quanto nonnunquam minus curantur. Et nonnunquam minimo verbo aut signo, grauis proximo confusio illata est.

Susurro quis dicitur?

Qui verbo vel factis disseminat inter fratres vel amicos discordias, tanto contumelioso & derisore nequior, quanto amicitia maius bonum est, fama ac honore. Hinc Ecclesiast. *Susurro & bilinguis maledictus: multos enim turbauit pacem habentes,* Et Salomon inter septem sceleratos, hunc pessimum esse pronunciat. Quantum verò bonum sit amicum habere fidelem, Sapiens luculenter explicat, dum ait: *Amicus fidelis protectio fortis, qui autem inuenit illum, inuenit thesaurum. Amico fideli nulla est comparatio, & non est digna ponderatio auri & argenti contra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis medicamentum vite & immortalitatis. Et qui metunt Dominum inuenient illum.*

Susurratio

*Eccle. 28.
Pro. 6.*

Eccle. 6.

P Num

Numquid vera ac bona narrando susurro aut bilinguis esse poterit?

Ita sanè: non enim refert an susurro narret aliqua bona, quæ tamen amicis displiceant, an mala: an verum dicat, an falsum.

Ad quid obligantur discordiæ satores?

Tenentur quã dissoluerunt, iterum colligare amicitiam. Quod si id non possint, re-cõpensationem vtriq; debent in alijs. Quocirca illud sapientis sibi quilibet dictum existimet. *Ne appelleris susurro in vita tua. & lingua ne capiaris, & confundaris: Super furem enim est confusio & pœnitentia, & denotatio pessima super bilinguem: Susurratori autem odium & inimicitia, & contumelia.*

Eccle. 5.

Iudicio temerario aliquos peccantes proponere.

Qui aliorum dicta aut facta, sine causa sufficienti in peiorem partem accipiunt, & interpretantur. Bernardus: *Caue aliena conuersationis esse aut curiosus explorator, aut temerarius iudex. Etiam si perperam actum quid deprehenderis, ne sic quidem iudices proximum, magis autem excusa. Excusa intentionem si opus non potes: puta ignorantiam, puta surreptionem, puta casum. Quod si omnem omninò dissimulationem rei certitudo recusat, suade nihilominus ipse tibi, & dicito apud te ipsum: vebemens fuit nimis tentatio. Quid de me illa fecisset, si accepisset in me similiter potestatem.*

Qui sine sufficienti certitudine iudicant pro-

proximum de animo seu voluntate. Nemo enim debet definitiuè asserere, etiam in corde suo, quod nescit, quando sufficientibus coniecturis res non liquet. Vnde qui conscientia suæ negligens est perscrutator, aliena solet esse curiosus explorator. De occultis etiam cordis alieni temerè iudicare, peccatum est. Etenim cuius non videntur nisi bona opera, iniquum est ex suspitione reprehendere, cum eorum quæ homini soli, qui ea admisit, sunt cognita, solus Deus iudex sit, qui iustus est & inspector verus.

Iudicium temerarium, siquidem de mortalibus fuerit, pleno atque integro consensu, contra charitatem, & mortale à Christo manifestè dicitur: Quo (inquit) iudicio iudicaueritis, iudicabimini, &c. Leues tamen motus, aut inuoluntarios circa hæc, patet non esse mortales. Sed opus est multo iudicio circa hæc, maximè in conscientijs timoratis.

Adulatione qui peccant?

Qui laudant aliquem de opere quod est peccatum mortale, quod peccatum est valde grare. Hinc enim mentes hominum facile corrumpuntur, & ad ea quæ laudantur (quamuis criminosa) accenduntur, & assuecunt, adeo vt non solum mala non desinant haberi, vt turpia, sed etiam habeantur

vt bona, & laude honore ac præmio digno
quo quid peius?

Qui laudant aliquem adulando vt nocent
ant eius corpori vel animæ.

Qui laudando alterum ei fiunt occasio
peccati mortalis: vtpote vanæ gloriæ, iactan-
tiæ, &c. Hieronymus: *Adulatores vt inimici
caue, quorum sermones super oleum molles, & ipsi
sunt iacula: corrumpunt fictis laudibus leues ani-
mas, & malè credulis mentibus, blandum vuln-
us insigunt.* Duo priora adulationis genera ma-
nifestè mortalia sunt. Tertium autem si quis
dem fiat animo in peccatum trahendi, aut
taliter, vt merito timeri possit inde in mor-
tale trahendum qui laudatur, similiter mor-
tale, est, non aliàs.

Quis peccat omissione in hoc præceptum?

*Prax. Nu-
mer. 24.*

Qui pro loco & tempore veritati testifi-
casse recusat, cum nimirum vrget charitas aut
necessitas vel proximi vel Reipub. præfer-
tim per publicam auctoritatē ad testifican-
dum requisitus, peccatum mortale commit-
tit, etiam si propter ipsius testimonium quis-
piam vita sit priuandus.

N O N V M P R A E C E P T V M.

Quid prohibet nonum Præceptum?

Sexto præcepto vetitum est opus carnale
& voluntas ex qua exterius oritur libidi-